

Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Finansal Okuryazarlık Üzerine Etkisinin Yol Analizi ile Belirlenmesi: Lisans Düzeyindeki İşletme Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma

Yrd. Doç. Dr. Mehmet APAN

Karabük Üniversitesi
İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü
mehmetapan@karabuk.edu.tr

Arş. Gör. Sertaç ERCAN

Karabük Üniversitesi
İşletme Fakültesi, Girişimcilik Bölümü
sertacercan@karabuk.edu.tr

Özet: Bu çalışmada, Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Finansal Okuryazarlık üzerine etkisinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu çerçevede Beş Faktör Kişilik ölçeğinin “dışadönüklük”, “sorumluluk”, “uyumluluk”, “duygusal dengesizlik” ve “deneyime açıklık” boyutlarının “finansal okuryazarlık” boyutu üzerine etkisi analiz edilmiştir. Araştırma verisi, Karabük İlinde lisans düzeyinde işletme eğitimi alan 327 öğrencinin ankete katılması ile sağlanmıştır. Veri setinin analizinde Açıklayıcı Faktör Analizi, Doğrulayıcı Faktör Analizi, Yol Analizi ve Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Analiz sonucunda; “dışadönüklük”, “sorumluluk” ve “uyumluluk” boyutlarının “finansal okuryazarlık” boyutu üzerinde etkisinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte “duygusal dengesizlik” boyutunun “finansal okuryazarlık” boyutu üzerinde negatif ve anlamlı bir etkisi bulunduğu, “deneyime açıklık” boyutunun ise “finansal okuryazarlık” üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisinin bulunduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Finans, Finansal Okuryazarlık, Yol Analizi.

A Research on Business Students in Bachelor Level to Determine the Effect of Five Factor Personality Traits on Financial Literacy

Abstract: In this study, it was aimed to determine the effect of Five Factor Personality Characteristics on Financial Literacy. In this framework, the impact of the dimensions of "Extraversion", "Responsibility", "Compatibility", "Emotional imbalance" and "Experiential openness" dimensions of the Five Factor Personality scale on the "financial literacy" dimension has been analyzed. The research data was obtained by participating in the questionnaire of 327 students who received operating training at undergraduate level in Karabük. Explanatory Factor Analysis, Confirmatory Factor Analysis, Path Analysis and Correlation Analysis were used in the analysis of the data set. As a result of analysis; It has

been found that the dimensions of "extroversion", "responsibility" and "compatibility" have no effect on the "financial literacy" dimension. However, it was determined that the "emotional imbalance" dimension had a negative and significant effect on the "financial literacy" dimension and the "experimental openness" dimension had a positive and significant effect on "financial literacy".

Keywords: *Big Five Personality Traits, Finance, Financial Literacy, Path Analysis.*

Giriş

Finansal okuryazarlık kavramı, son yıllarda finansal piyasalardaki gelişmeler ile demografik gelişmeler ve emeklilik sistemlerine ilişkin tüketicilerin finansal karar alma süreçlerini etkileyecek politika değişiklikleri ile gitgide önem kazanmıştır. Finansal okuryazarlığın önemi, yaşanan 2008 küresel finansal krizidir. Kriz sonrası dönemde karmaşık finansal sistemin daha iyi anlaşılabilir ve daha doğru finansal kararlar alınabilmesi arzusuyla tüm piyasa aktörlerinin finansal okuryazarlığın geliştirilmesine yönelik eğilimleri artmıştır (Karataş, 2017:19-26). Finansal okuryazarlık kavramı için üzerinde fikir birliği sağlanmış henüz bir tanım bulunmamaktadır. Finansal okuryazarlık kavramını kullanan yazar, araştırmacı ve kurumların tanımlamaları farklılık göstermektedir. Ülkelerde kullanılan kavram da bile tam bir uyum söz konusu değildir. Bu açıdan her ülke farklı kavramları tercih etmektedir. İngiltere ve Kanada'da "finansal yeterlilik (financial capability)", ABD ve Avustralya'da "finansal okuryazarlık (financial literacy)" kavramını kullanmaktadır. Diğer yandan bazı yazar ve kurumlar "finansal farkındalık (financial awareness)" kavramını kullanmaktadır. Ayrıca "finansal eğitim (financial education)" kavramı da bu kavramlarla beraber kullanılmaktadır (Gökmen, 2012:17). Bireylerin karar almaları her geçen gün daha da karmaşık hale gelmektedir. Çünkü finansal piyasalardaki fırsatları kendi lehlerine kullanabilmeleri için finansal bilgi düzeyinin yeterli olması gerekir. Ancak komplike finansal ürünler hakkında finansal piyasalarda çalışanlar dahi anlamada zorluk çekebilmektedir. Devletler tarafından bireylerin finansal okuryazarlık seviyelerini artırmak için bilinçlendirme programları devreye alınmaktadır. Bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin farklılık göstermesi yanında risk alma davranışları da kişilik özellikleri ile doğrudan ilgilidir. Çünkü bazı insanlar riski sever, kimi ise çekingen özelliğe sahiptir.

Çalışmanın bundan sonraki bölümünde beş faktör kişilik özellikleri ve finansal okuryazarlık için kavramsal çerçeve açıklanmış ve yurtiçi ve yurtdışındaki çalışmalar özetlenmiştir. Daha sonra çalışmanın veri, hipotez ve analiz yöntemleri açıklanmıştır. Bundan sonra çalışmada elde edilen ampirik analiz sonuçları açıklanmıştır. Sonuç bölümünde ise bulgu, yorum ve

değerlendirmeler yapılmıştır.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE LİTERATÜR TARAMASI

Yurtiçi ve yabancı literatürde beş faktör kişilik özelliklerini ve finansal okuryazarlık konusunu inceleyen çalışmaların özet hali aşağıda sunulmuştur. Bu çerçevede beş faktör kişilik özelliklerinin finansal okuryazarlık üzerine etkisini inceleyen bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışma ile literatüre katkı sağlanması beklenmektedir.

1.1. Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve İlgili Literatür Taraması

Kişilik özelliklerini ve bireysel farklılıkları ölçmek için literatürde birçok araştırma yapılmıştır. Bunlar arasındaki ilk çalışmalardan biri 1917 yılında yayınlanan Woodworth's Personal Data Sheet (PDS)'dir (Goldberg, 1995; 1999). Bu çalışmadan sonra günümüze kadar çok fazla sayıda ölçek geliştirilmiş ve bazı temel sorulara yanıt aranmıştır. Allport ve Odbert tarafından 1936 yılında yapılan çalışmada yüzlerce kişilik özelliği kategorize edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışma beş kişilik özelliğinin de temelini teşkil etmektedir (Pervin ve Oliver, 1999; Tyson ve diğ., 2011; Digman, 1990). Daha sonra ise Cattell, Fiske ile Tupe ve Christal gibi bilim adamlarınca yapılan çalışmalar ile kişilik özelliklerini belirleyen beş adet güçlü faktör tespit edilmiştir (Fiske, 1949; Sinphursukskul ve diğ., 2005; John ve Srivastava, 1999; Tupes ve Christal, 1961). Kişilik özelliklerini belirleme çalışmalarında bir kişiliği tamamen tanımlamak şimdilik mümkün görünmeyebilir. Ancak kişiliğin ele alınması ve bazı özelliklerinin belirlenmesi için bir çerçeve oluşturabilir (Somer, 1998). Bu kapsamda beş kişilik özellikleri, kullanılan en yaygın ve kabul görmüş sınıflandırmalardan biridir. Literatürde bu sınıflandırma için big five, beş temel kişilik özelliği, beş büyük kişilik özelliği veya büyük beşli gibi isimlendirmeler kullanılmaktadır. Bu çalışmada kişilik özelliklerini veya bireysel farklılıkları belirlemek amacıyla "Beş Faktör Kişilik Özellikleri (BFKÖ)" kavramı kullanılmıştır. BFKÖ ölçeği; "dışadönüklük", "uyumluluk", "sorumluluk", "duygusal dengesizlik" ve "deneyime açıklık" boyutlarından oluşmaktadır. Boyutlardan "Dışadönüklük"; girişkenlik, sosyallik, isteklilik, enerji doluluk, neşeli olma, hızlı hareket etme, fiziksel olarak aktiflik, dışarıda vakit geçirmekten hoşlanma, açık sözlülük, kendini ifade edebilme, kendine güvenme, sosyal etkileşim arayışında olma, maceraperest ve konuşkan olma gibi özellikleri tanımlamaktadır (McCrae ve John, 1992; Goldberg, 1990; Somer ve diğ., 2002). "Uyumluluk" boyutu; sempatik, geçimli, sıcakkanlı, bağışlayıcı, cömert, güvenilir, insanlara sevgi ebsleyen, uyumlu, kıskanç olmayan, duygusal olarak olgun, nazik, iyi huylu, cana yakın, hoşgörülü, etik değerlere uygun davranan ve kendi kendine yetebilen gibi özellikleri kapsamaktadır "Sorumluluk" boyutu; kişilerin güvenilirlik, başarıma arzusu, düzenli, sorumluluk sahibi, dikkatli, sabırlı, planlı,

titiz, istikrarlı, mantıklı, tutumlu, geleneklere ve otoriteye bağlı ve düzenli olma özelliklerine sahip olma şeklinde tanımlanmaktadır (Tupes ve Christal, 1961; Somer ve diğ., 2002; Goldberg, 1990). “Duygusal Dengesizlik” boyutu; nevrotiklik belirtileri gösteren, uyumsuz, tükenmişlik hali içerisinde olan, durgun, kıskanç, alıngan, kendine acıyan ve kendini kandıran ve gergin gibi özelliklere sahip bireyleri tanımlamaktadır. Bu boyut duygusal olarak dengesizlik halini ifade etmektedir (Tupes ve Christal, 1961; Somer ve diğ., 2002). “Deneyime Açıklık” boyutu ise zihinsel olarak bağımsız, entelektüel, kültürlü, analitik düşünebilen meraklı, kavrayışı güçlü, kolay algılayabilen, geniş bir ilgi alanına sahip estetik derinliği olan ve hayal gücü yüksek olan bireyleri tanımlamaktadır (McCrae ve John, 1992; Tupes ve Christal, 1961; Somer ve diğ., 2002).

Literatürde; kişilerarası çatışma çözme yaklaşımları (Basım ve diğ., 2009), işletmelerde yıldırma olgusu (Günel, 2010), izlenim yönetimi (Tabak ve diğ., 2010), karar verme stilleri (Deniz, 2011), kişilerarası bağımlılık eğilimi (Ulusoy ve Durmuş, 2011), yardım etme stilleri (Çivitçi ve Arıcıoğlu, 2012), örgütsel muhalefet (Ötken ve Cenkcı, 2013), öznel iyi oluş (Doğan, 2013), tükenmişlik ve çalışan algısı (Ayinde ve Taiwo, 2014), kişilik modelleri (Özsoy ve diğ., 2014), hakemlerin kültürel zekaları (Tüfekçi ve Dinç, 2014), kişilik özelliklerinin duygusal zeka üzerine etkisi (Dehghanan ve diğ., 2014), dönüşümcü liderlik (Akgündüz ve diğ., 2015), yönetsel yaratıcı problem çözme (Myszkowski ve diğ., 2015), dansçıların yeme tutumu (Scoffier-Mériaux ve diğ., 2015), psikolojik güçlendirme (Yazdi ve Mustamil, 2015), muhasebecilik mesleği (Demirci ve diğ., 2015), işkolizm (Şencan, 2016), örgütsel sessizlik (Dilek ve Taşkıran, 2016), girişimcilik eğilimi (Ranwala ve Dissanayake, 2016), açıklanamayan hastalık belirtileri (Dijk ve diğ., 2016), önleyici tıp ve halk sağlığı (Hengartner ve diğ., 2016), ergenlerde tekrar eden kendi kendine yaralanmalarda depresif etkilerin belirtileri (You ve diğ., 2016), iş yaşamında yalnızlık (Çetin ve Alacalar, 2016), ingilizceyi öğrenenler arasında sınav kaygısı (Asmalı, 2017), ebeynler arasında çatışma ve ergenlerin internet bağımlılığı (Zhou ve diğ., 2017), girişimcilerin bilişsel uyumluluğu (Bajwa ve diğ., 2017), kariyer sürelerinin tahmini (Atlı, 2017) gibi çalışmalarda BFKÖ kullanılmıştır.

1.2. Finansal Okuryazarlık ve İlgili Literatür Taraması

Finansal okuryazarlık kavramının tanımı için araştırmacılar arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu çerçevede Capuano ve Ramsay (2011) tarafından finansal okuryazarlık kavramı, temel anlamda bireylerin para hususunda bilinçli, güvenli ve etkin kararlar alabilmesi için finansal kavramları bilmesi ve anlayabilmesinin gerekliliği, Lusardi (2008) ise finansal okuryazarlığı, temel düzey ve ileri düzey olmak üzere ikiye ayırmakta ve faiz oranları, enflasyon, risk kavramı ve riskin çeşitlendirilmesiyle ilgili bilgileri içeren temel düzey finansal okuryazarlık; bireylerin risk ve getiri arasındaki ilişkiyi anlamak gibi temel

finansal kavramların ötesinde tahvil, hisse senedi, yatırım fonları ve bunların işleyişine ilişkin finansal bilgilerin algılanabilmesini da ileri derece finansal okuryazarlık olarak değerlendirmiştir. Diğer yandan Remund (2010) tarafından finansal okuryazarlık kategorize edilerek bireyin; 1) finansal kavram bilgisi, 2) finansal kavramlar hakkında iletişim yeteneği, 3) kişisel finans yönetim becerisi, 4) uygun finansal kararlar alma yeteneği ve 5) gelecekteki finansal ihtiyaçlar için güvenli plan yapabilmesi olarak beş ayrı kategoride incelenmiştir (Baysa ve Karaca, 2016). Finansal okuryazarlık için uluslararası alanda Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ve Türkiye'de "Finansal Okuryazarlık ve Erişim Derneği" (FODER) tarafından ülkelerin ülke vatandaşlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır. Böylece bireylerin iyi bir finansal tüketici olması, finansal varlıklarını doğru yönetebilmesi ve doğru finansal kararlar alması sağlanmak hedeflenmektedir.

Finansal okuryazarlık konusunu inceleyen yurtiçi çalışmalar aşağıda özetlenmiştir: Eskişehir, Bursa ve İstanbul' da faaliyet gösteren 5 devlet üniversitesinde öğrenim gören 824 öğrenciye anket uygulanmıştır. Analiz sonucuna göre üniversite öğrencilerinin %31,7'sinin yüksek, %30,1'inin orta, %16'sının ise düşük finansal okuryazarlık seviyesine sahip olduğu belirlenmiştir (Er ve diğ. (2014). Diğer çalışmada Mevlana Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi'ndeki 1127 üniversite öğrencisine anket uygulanmıştır. Çalışmada üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri ile demografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir (Sarıgül, 2014). Nevşehir Hacı Bektaş Üniversitesi İİBF'nde okuyan 185 öğrenciye anket uygulanan çalışmada aylık harcama miktarı ile finansal davranış başarı durumu arasında %31,9'luk anlamlı bir ilişki olduğu, borç kullanma ile demografik değişkenler arasında cinsiyete göre anlamlı bir ilişki olduğu, diğer yandan finansal davranış ile finansal bilgi ve finansal tutum ile finansal bilgi arasında, finansal tutum ile finansal davranış arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Alkaya ve Yağlı, 2015). Üniversite önlisans öğrencileri üzerine yapılan çalışmada öğrencilerin finansal okuryazar olmadıkları ve temel finansal kavramlar hakkında çok az bilgiye sahip oldukları tespit edilmiştir (Çam ve Barut, 2015). Hane halkının finansal okuryazarlık konusunda temel düzeyde bilgilerinin olduğu ancak karmaşık ve bilgiyi gerektiren araç, ürün ve teknikler konusunda yetersizliklerinin olduğu, yatırım araçlarını tanıma ve yatırım yapma hakkında bilgi eksikliği olduğu bu yüzden hisse senedi, tahvil, yatırım fonu gibi menkul değerlerin kullanımının düşük olduğu tespit edilmiştir (Fettahoğlu, 2015). Kota örnekleme yöntemiyle Gaziantep Üniversitesi'ndeki 12 fakülten 480 öğrenci üzerine anket uygulaması yapılmıştır. Çalışmada üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin (%48) düşük olduğu, erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyinin bayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu, öğrencilerin en fazla bireysel bankacılık konusunda bilgi sahibi olduğu, buna karşın yatırım

konusunda en az bilgili oldukları, güncel finans bilgileri hakkında ise daha fazla duyarlılığa sahip oldukları belirlenmiştir (Kılıç ve diğ., 2015). Akademik personelinin finansal okuryazarlık ve para yönetimi için finansal okuryazar bireyler olmasına rağmen finansal eğitime ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir (Öztürk ve Demir, 2015). İstanbul, Ankara ve İzmir'i kapsayan 384 örnekleme bireysel yatırımcıların bilişsel yetenek ve finansal okuryazarlık düzeylerinin Amerika, Almanya ve Hollanda'daki araştırmalar ile karşılaştırıldığında oldukça düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir (Sezer ve Demir, 2015). Borsa İstanbul üzerine 596 örneklem için yapılan analizlerde bireysel hisse senedi yatırımcılarının yaklaşık yarısının finansal okuryazarlık seviyesinin düşük olduğu, temel finansal bilgi kaynağının ebeveyn veya arkadaş tavsiyesi olduğu ve davranışsal önyargı düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir (Ateş ve diğ., 2016). Ekonomi ve finans dersi almış 359 öğrenci üzerine tabakalı rastgele örnekleme tekniği ile anket uygulanmıştır. Bu çalışmada finansal okuryazarlık ile bütçeleme davranışı arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı, öğrencilerin temel düzey finansal okuryazarlıklarının düşük olmadığı ancak ileri düzey finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca kız öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğu tespit edilmiştir (Barış, 2016). Tokat merkezde bireysel, ticari ve tarımsal olarak segmentte yer alan banka müşterilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemek üzere yapılan çalışmada genel olarak banka segment müşterilerinin finansal okuryazarlık seviyesinin düşük olduğu, tarımsal segmentin finansal okuryazarlık seviyesinin en düşük, buna karşın ticari segmentin finansal okuryazarlık seviyesinin en fazla olduğu tespit edilmiştir (Baysa ve Karaca, 2016). Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'ndeki 335 öğrenciye uygulanan anketlerin analiz sonuçlarında finansal okuryazarlık ölçeğinin alt boyut puanlarının gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği, finansal okuryazarlık alt boyutu olan harcama ile algı arasında pozitif yönlü orta kuvvetli bir ilişki, tutum ile ilgi arasında pozitif yönlü düşük kuvvetli bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Biçer ve Altan, 2016). Doğu Karadeniz Bölgesi'nde 546 kişi üzerine anket uygulaması ile kişilerin finansal davranış ve tutumları ile mobil bankacılık kullanımı arasında anlamlı bir etki ve ilişki olmadığı tespit edilmiştir (Çam ve Çam, 2016). 390 İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencisi üzerine uygulanan anketle kredi kartı kullanımı ile öğrenim görülen bölüm arasında zayıf ve pozitif yönlü ilişki bulunmasına rağmen gelir seviyesi yüksekliği ile finansal okuryazarlık arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir (Danışman ve diğ., 2016). Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü'ndeki 80 öğrenciye uygulanan anket çalışmasında cinsiyet açısından öğrencilerin finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı, kredi kartı kullanan öğrenciler ile kredi kartı kullanmayan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmadığı, örgün ve ikinci öğretim öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı sonuçları bulunmuştur (Elmas ve

Yılmaz, 2016). Emekli 250 Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları üzerine yapılan çalışmada katılımcıların %78,8 oranında kredi kartı aylık ortalama faiz oranını bildikleri, %48 oranında kredi kartı nakit çekme işlemi yaptıkları ve %67,6 oranında parayı değerlendirmek için en güvenli alternatifin vadeli banka hesabı olarak gördükleri tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların gazetelerin ekonomi ve finans sayfalarını okudukları ve kredi kartı aylık faiz oranı hakkında bilgi sahibi oldukları ancak kredi kartından nakit çekenlerin oranının yüksek olması nedeniyle rasyonel olmayan finansal kararlar alabildikleri tespit edilmiştir (Kaderli ve diğ., 2016). Pamukkale Üniversitesi Bekilli Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyi ve para yönetimi tutumlarını ölçmek için yapılan çalışmada öğrencilerin kredi kartı kullanımının yüksek düzeyde olduğu ve ayrıca daha fazla finansal eğitime ihtiyaç duydukları belirlenmiştir (Özgün ve Sarıtaş, 2016). Dumlupınar Üniversitesi'ndeki 304 öğrenci üzerine kolayda örnekleme yöntemiyle yapılan anket uygulamasında girişimcilik tutumu ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkide algılanan sosyal desteğin tam aracılık rolü olduğu ve finansal okuryazarlık ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkide algılanan sosyal desteğin tam aracılık rolü bulunduğu tespit edilmiştir (Sezici ve Çelikkol, 2016). Erciyes Üniversitesi öğrencilerinden sağlanan 200 örneklemin analizinde işletme öğrencilerinin, diğer bölüm öğrencilerinden; erkek öğrencilerin bayan öğrencilerden daha iyi finansal okuryazarlık seviyesine sahip olduğu sonucu belirlenmiştir (Şamiloğlu ve diğ., 2016). Sakarya Üniversitesi, İşletme Bölümü'ndeki 326 öğrenciye tesadüfi seçim yöntemiyle anket uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre; cinsiyet, yaş ve öğrenim görülen sınıf faktörlerinin finansal bilgi düzeyi için istatistiksel olarak anlamlı farklılığa sahip faktörlerden olduğu tespit edilmiştir (Tuna ve Ulu, 2016). Öğretmen adaylarının finansal okuryazarlık düzeyi ile öğrenim görülen bölüm ve devam edilen sınıf arasında anlamlı ilişki gözlemlendiği, ancak ailenin aylık geliri ve cinsiyet arasında anlamlı ilişki olmadığı tespit edilmiştir (Ünal ve diğ., 2016). Kahramanmaraş'ta tesadüfi örnekleme yoluyla 324 çalışan üzerine anket uygulanmıştır. Çalışma sonucuna göre finansal farkındalık ile finansal okuryazarlık arasında pozitif yönde ilişki olduğu ve finansal farkındalıkları arttıkça finansal okuryazarlık seviyelerinin de arttığı yönünde bulgular elde edilmiştir (Yardımcıoğlu ve Yörük, 2016). Kayseri ilindeki bireylerin finansal okuryazarlıkları ile demografik özellikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için 400 kişiye yüz yüze görüşme yöntemiyle anket uygulanmıştır. Çalışmada bireylerin ödenen faiz ve paranın zaman değeri gibi bazı temel finansal konular hakkında bilgi sahibi oldukları, ancak yeterli düzeyde finansal okuryazarlık düzeyine sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Bireylerin finansal okuryazarlıkları ile demografik özellikler arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (Aksoylu ve diğ., 2017). Trabzon'da 388 katılımcı üzerine İslami Finansal Okuryazarlık Endeksi oluşturmak için anket uygulanmıştır. Çalışmada İslami finansal okuryazarlık genel endeks değerinin %58 olduğu belirlenmiştir (Er ve Mutlu, 2017).

Finansal okuryazarlık konusunu farklı yönlerden inceleyen yurtdışı çalışmalar aşağıda özetlenmiştir: Amerika Birleşik Devletleri(ABD)'nin Kalifornia, Florida, Kenctuky, Massachusetts, Ohio ve Pensilvania'daki 14 yüksekokul ve üniversite kampüslerindeki 1800 öğrenciye anket gönderilmiş ve cevaplanmış 924 anket analiz edilmiştir. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri cinsiyet ekseninde incelenmiştir. Bu çalışmada bayan öğrencilerin finansal konulara daha az ilgi gösterdikleri, eğitim ve tecrübenin finansal okuryazarlık üzerinde önemli etkisinin olduğu, diğer yandan bayan öğrencilerin finansal konuları öğrenmede daha az istekli oldukları tespit edilmiştir (Chen ve Volpe, 2002). Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)'ndeki finansal okuryazarlık ve finansal karar alma düzeyini değerlendirmek için anket uygulaması yapılmıştır. Analiz sonucunda, BAE'de finansal okuryazarlık düzeyinin yetersiz olduğu tespit edilmiştir (Khalil ve diğ., 2012). Endonezya'daki Gadjah Mada Üniversitesi lisans ve lisansüstü öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyi belirlenmek için 348 anket elde edilmiştir. Anketlerin analiz sonuçlarına göre erkek öğrencilerden ekonomi ve işletme mezunu olanlar, yüksek gelirli öğrenciler ve iş deneyimi fazla olan öğrencilerin daha yüksek bir finansal okuryazarlık seviyesine sahip olduğu, diğer yandan eğitim seviyesi ve akademik alanların finansal okuryazarlık oranı ile pozitif ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Lantara ve Kartini, 2015). Bahreyn'deki bireylerin yatırım kararları ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişki belirlenmek için 228 bireysel yatırımcı ile anket yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre bireysel yatırımcıların finansal okuryazarlık düzeyinin %38,6 oranında olduğu, kadınların finansal okuryazarlık seviyesinin erkeklerden daha yüksek olduğu, 41-50 yaş grubundaki katılımcıların diğer yaş gruplarına göre daha fazla finansal bilgiye sahip olduğu, finansal okuryazarlık ile eğitim seviyesi arasında yüksek ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yüksek finansal okuryazarlık seviyesine sahip katılımcıların finansal ürünler hakkında farkındalık düzeyinin düşük, finansal okuryazarlık seviyesinde olanlara göre yüksek olduğu tespit edilmiştir (Abdeldayem, 2016). Malezya'daki finansal okuryazarlık anlayış düzeyini belirlemek ve finansal okuryazarlık düzeyini artıracak stratejilerin belirlemesini hedeflemiştir. Veri setinin analiz sonuçlarına göre Malezyalıların finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olmasına rağmen finansal okuryazarlık bilgisinin yetersiz olduğu tespit edilmiştir (Murugiah, 2016). Kanada'daki göçmenlerin finansal kararları ile finansal okuryazarlığı arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla 13 göçmenle yüz yüze görüşme yapılmıştır. Çalışmada göçmenlerin finansal okuryazarlık düzeylerinin geliştirilmesi ve mantıklı karar alabilmelerinin sağlanması halinde toplumsal değişimin pozitif etkileneceği sonucuna ulaşılmıştır (Durodola ve diğ., 2017).

2. VERİ, HİPOTEZ VE ANALİZ YÖNTEMLERİ

2.1.Araştırmanın Amacı ve Katkı

Çalışmanın amacı; “dışadönüklük”, “sorumluluk”, “uyumluluk”, “duygusal dengesizlik” ve “deneyime açıklık” boyutlarından oluşan beş faktör kişilik özelliklerinin “finansal okuryazarlığı” boyutunu nasıl etkilediği tespit edilmesidir. Böylece çalışmada kişilik özelliklerinin finansal okuryazarlık üzerine etkisi incelenerek literatüre özgün bir katkı sağlamak hedeflenmiştir.

2.2.Anket Tasarımı ve Araştırma Ölçekleri

Araştırma için hazırlanan anket formu üç bölümden oluşmuştur. Anket formunun birinci bölümü katılımcılara ilişkin demografik bilgileri, ikinci bölümü finansal okuryazarlık, üçüncü bölüm ise Beş Faktör Kişilik Ölçeği kapsamındaki ifadelerden oluşmaktadır. Katılımcıların finansal okuryazarlık seviyelerini belirleyebilmek amacıyla Sarıgül (2015) tarafından geliştirilen ve on dört ifadeden oluşan ölçekten yararlanılmıştır. Bu ölçek “Günlük ve haftalık gibi kısa dönemler için harcama planı yapmak gereksizdir” ve “Alışveriş yaparken fiyatları kıyaslarım” gibi ifadelerle katılımcının finansal okuryazarlık seviyesini ölçmeyi hedeflemektedir. Ölçekte olumlu ve olumsuz tutum ifadeler yer almaktadır. Çalışmadaki diğer ölçek ise Beş Faktör Kişilik Ölçeği'dir. Bu ölçek, kırkdört ifadeden meydana gelmektedir (Ulu, 2007). Ölçek, ilk önce John, Donahue ve Kentle (1991) tarafından ortaya konmuş ve daha sonra Benet-Martinez ve John (1998) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması konusunda Alkan (2006) ve Sümer vd. (2005) tarafından yapılmış çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmada Ulu (2007) tarafından uygulanan ölçek kullanılmıştır. Ölçek; “dışadönüklük”, “sorumluluk”, “uyumluluk”, “deneyime açıklık” ve “duygusal dengesizlik (nevrotiklik)” olmak üzere beş farklı boyutta kişilik özelliklerini belirlemeyi hedeflemektedir.

2.3.Araştırma Hipotezleri ve Modeli

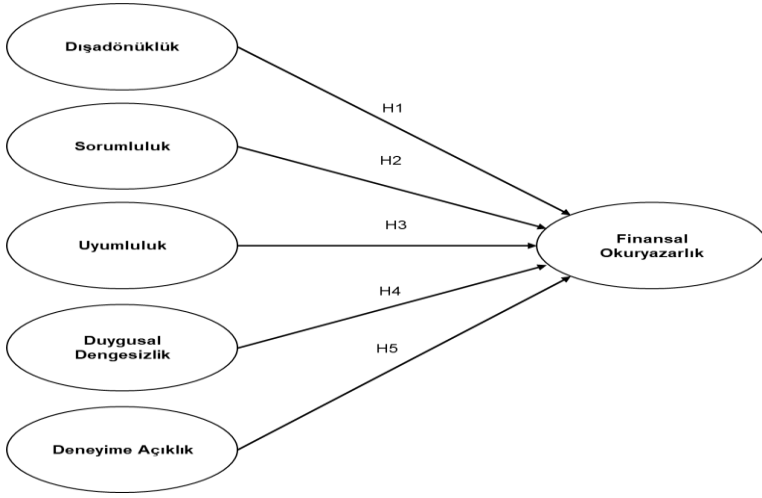
Kavramsal çerçeve ve literatür taraması ile beş faktör kişilik özelliklerinin finansal okuryazarlık üzerindeki etkisini test etmek için oluşturulan hipotezler Tablo 1’de sunulmuştur:

Tablo 1 Araştırma Hipotezleri

H1	“Dışadönüklük” boyutunun “Finansal Okuryazarlık” boyutu üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisi vardır.
H2	“Sorumluluk” boyutunun “Finansal Okuryazarlık” boyutu üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisi vardır.
H3	“Uyumluluk” boyutunun “Finansal Okuryazarlık” boyutu üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisi vardır.
H4	“Duygusal Dengesizlik” boyutunun “Finansal Okuryazarlık” boyutu üzerinde anlamlı ve negatif bir etkisi vardır.
H5	“Deneyime Açıklık” boyutunun “Finansal Okuryazarlık” boyutu üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisi vardır.

Hipotezlerin 0,05 anlamlılık düzeyinde önemli bir farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek amacıyla araştırma verisine yol analizi uygulanmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkeni “Finansal Okuryazarlık” iken, “Dışadönüklük”, “Sorumluluk”, “Uyumluluk”, Duygusal Dengesizlik” ve “Deneyime Açıklık” ise bağımsız değişkenleridir. Bu çerçevede araştırmanın tüm değişkenlerini içeren model Şekil 1’de gösterilmiştir.

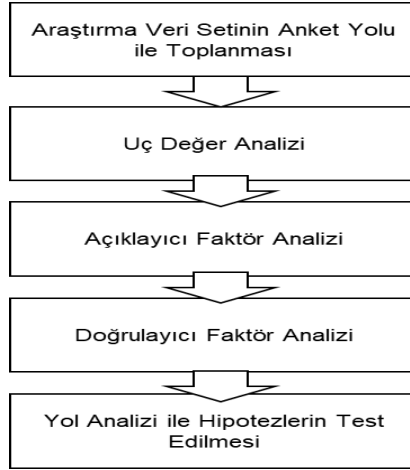
Şekil 1 Araştırma Modeli

2.4. Veri ve Analiz Yöntemleri

Araştırma evreni, 2016-2017 akademik yılında Karabük Üniversitesi İşletme Fakültesi ile İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’ndeki işletme lisans eğitimi alan öğrencilerinden oluşmaktadır. Örneklem ise bu evrenden kolayda örnekleme yolu ile 375 öğrenciden anket yoluyla sağlanmıştır. Şekil 2’deki araştırma analiz süreci kapsamında ilk önce veri setine uç değerler analizi uygulanmıştır. Böylece örneklemdaki uç değerler içeren anketler analiz dışı tutulmuştur. Uç değer analizi ile yapılan eleme sonrasında veri seti, 325 örneklemden oluşmuştur. Bu araştırma veri seti için Şekil 2’deki sürece göre sırasıyla Açıklayıcı Faktör Analizi, Doğrulayıcı Faktör Analiz ve hipotez testi için Yol Analiz yöntemleri uygulanmıştır.

Şekil 2 Araştırma Analiz Süreci

Şekil 2'deki analiz süreci kapsamında anket formunda yer alan bütün araştırma ifadelerinin faktör analizi yapmaya uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla KMO ve Barlett küresellik testi uygulanmıştır. Açıklayıcı faktör analizi için ön şart, değişkenler arasında korelasyon bulunmasıdır. Barlett küresellik testi, değişkenler arasında yeterli oranda ilişki olup olmadığını tespit etmek için kullanılır. Dolayısıyla Barlett testinin p değeri 0,05 anlamlılık derecesinden düşük olduğu durumda değişkenler arasında açıklayıcı faktör analizi yapmak için yeterli düzeyde bir ilişki bulunduğu gösterir. KMO değeri 0 ile 1 arasında değişir. KMO değerinin 1 değerini alması, değişkenlerin birbirlerini mükemmel bir şekilde hatasız tahmin edebileceğini gösterir. KMO örneklem yeterliliğinin kabul edilebilir alt sınırı 0,50+'dir(Albayrak, 2006:133). Ölçeklerin geçerlik çalışması için yapı geçerliğine bakılmış bu kapsamda Beş Faktör Kişilik Özelliği ve Finansal Okuryazarlık ölçekleri için ayrı ayrı Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmıştır. Ayrıca ölçeklerin güvenilirlik analizi ve faktörler arasındaki ilişkinin düzeyini ve yönünü ölçmek için korelasyon tekniğinden yararlanılmıştır. Veri setinin analizinde anlamlılık düzeyi 0,05 olarak alınmıştır. Açıklayıcı Faktör Analizi ile elde edilen faktörler kapsamındaki ifadelerin AMOS programı ile Doğrulayıcı Faktör Analizi için ölçüm modelleri oluşturulmuştur. Bu kapsamda AMOS ile Doğrulayıcı Faktör Analizi sonuçları elde edilmiş ve değişkenler arasındaki korelasyonlar ve regresyon değerleri bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi, başta SPSS olmak üzere birçok istatistik programda farklı yöntemler izlenerek yapılabilir. Bu yaklaşımla faktör çözümü beklenen faktör sayısına sınırlanarak, öngörülen değişkenlerin istenilen faktörlerde yüklenmesi beklenir. Ancak burada sadece faktör yapısı ve faktör yükleri incelenebilir. Model uygunluğu ve gizli değişkenler arasındaki ilişkiler incelenemez. Yapısal Eşitlik Modeli ile faktör analizi ve regresyon analizi bir arada kullanılarak model

uygunluğu ve gizli değişkenler arasındaki ilişkiler incelenebilir. Bunun için AMOS (Analysis of Moment Structures) ve LISREL (Linear Structural Relations) gibi paket programlar aracılığı ile faktörler arası ilişkiler ve faktörlerde yer alan değişkenlerin yapısı gibi istatistiki sonuçların elde edilmesi sağlanabilmektedir (Kurtuluş ve Okumuş, 2006:11). Veri setinin analizi için SPSS ve AMOS programları kullanılmıştır.

Araştırma modelindeki hipotezler yapısal eşitlik modellemesi kapsamında oluşturulan yol analizi ile test edilmiştir. Yapısal eşitlik modellemesi gözlenen değişkenler ile örtük değişkenler arasındaki nedensel ilişkilerin test edilmesi, bu değişkenler arasında kurulan modellerin istatistiki olarak bağımlılık ilişkilerinin araştırılması için kullanılan birçok farklı analiz yönteminin kullanıldığı çok değişkenli bir analiz yöntemidir (Tüfekçi ve Tüfekçi, 2006). Yapısal eşitlik çalışmalarının en temel amacı, araştırma veri seti ile kavramsal dünyanın önermelerini eşleştirmek ve bunların birbiriyle ne düzeyde uyumlu olduğunu belirlemektir (Şimşek, 2007:3). Bu kapsamda oluşturulan modellere ilişkin uyum iyiliği, ki kare uyum testi (χ^2/sd), uyum iyiliği indeksi (GFI), düzeltilmiş uyum iyiliği indeksi (AGFI), normlandırılmış uyum indeksi (NFI), Tucker-Lewis indeksi (TLI), karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI) ve yaklaşık hataların ortalama karekökü (RMSEA) aracılığıyla test edilmiştir. χ^2/sd değerinin 5'in altında, GFI ve AGFI değerinin 0,85'in üstünde, NFI, TLI, CFI değerinin 0,90'ın üstünde ve RMSEA değerinin ise 0,08'in altında olması kabul edilebilir uyum anlamına gelmektedir (Meydan ve Şeşen, 2011:31-37).

3. AMPİRİK ANALİZLER

Araştırma katılımcılarının %58,1'nin (190 kişi) kadınlardan, %41,9'unun (137 kişi) erkeklerden oluştuğu tespit edilmiştir. Sınıf değişkeni açısından katılımcıların büyük çoğunluğunun 2. ve 3. sınıfta eğitim gördükleri (%80,4), %18,6'lık kesimin ise 4. sınıf öğrenci oldukları belirlenmiştir. Babasının mesleği sorusuna katılımcıların %21,7 oranında (71 kişi) kamu çalışanı, %35,2 oranında (115 kişi) özel sektör çalışanı ve %42,8 oranında (140 kişi) serbest meslek cevabını işaretledikleri tespit edilmiştir. Katılımcıların %72,5'nin iş deneyimlerinin bulunduğu, ancak %27,5'nin ise iş deneyiminin olmadığı belirlenmiştir. Katılımcıların mezun olduktan sonra hangi mesleği yapmak istediklerini tespit amacıyla sorulan soruya verilen cevaplar farklılık göstermektedir. İşbu kapsamda katılımcıların %13,5 (44 kişi) girişimci ve %13,5 (44 kişi) akademisyen olmayı tercih ettikleri tespit edilmiştir. Bunun yanında katılımcıların %11,9 (39 kişi) bankacılık ve finans uzmanı olmayı hedefledikleri tespit edilmiştir. Diğer cevaplar ise %8,0 (26 kişi) Mali Müşavir, %6,4 (21 kişi) özel sektör, %6,1 (20 kişi) Aktüerya ve Sigortacılık, %5,2 (17 kişi) İnsan Kaynakları Uzmanı, %3,7 (12 kişi) kamu personeli, %2,8 (9 kişi) orta düzey yönetici, %2,4 (8 kişi) üst düzey yönetici, %2,1 (7 kişi) Pazarlama uzmanı, %2,1

(7 kişi) Muhasebe, %1,2 (4 kişi) Polis, %1,2 (4 kişi) Halkla İlişkiler Uzmanı, %0,9 (3 kişi) Gümrük Memuru veya Müşavir olmayı hedefledikleri belirlenmiştir. Ancak diğer katılımcılardan %7,0 (23 kişi) bu soruyu cevaplamamış, %1,8 (6kişi) belirsiz cevabını vermiş, %10,1 (33 kişi) katılımcının ise diğer grubunu cevapladığı belirlenmiştir.

Sarıgül (2015) tarafından geliştirilen finansal okuryazarlık ölçeği dört faktörden oluşmaktadır. Fakat bu çalışmada ölçek bütün olarak ele alınmış, alt boyutlar incelenmemiştir. Ölçeğin yapı geçerliliğini doğrulamak için gerçekleştirilen doğrulayıcı faktör analizi sonucunda faktör yapısını ve uyum iyiliğini olumsuz etkileyen ifadeler ölçekten çıkartılmıştır. Çıkartılan ifadelerin analiz dışında bırakılması ve gerekli düzenlemelerin yapılması sonucunda uyum iyiliğine ilişkin değerler: χ^2/sd 1,52, GFI 0,98, AGFI 0,96, NFI 0,92, TLI 0,95, CFI 0,97 ve RMSEA 0,04 olarak tespit edilmiştir. Bu durumda modeldeki ilişkilerin örneklem verisi ile tutarlı olduğu söylenebilir. Finansal okuryazarlık ölçeğinin güvenilirliği, Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı ile belirlenmiştir. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,66 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir (Kalaycı, 2016). Beş faktör kişilik özellikleri ölçeğinin yapı geçerliliği, doğrulayıcı faktör analizi aracılığıyla test edilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda uyum iyiliğini olumsuz etkileyen maddeler çıkartıldıktan sonra verilerin ölçeğin beş faktörlü yapısına uyum sağladığı gözlenmiştir. Bu çerçevede uyum iyiliğine ilişkin kriterlerden χ^2/sd değerinin 2,21, GFI değerinin 0,91, AGFI değerinin 0,88, NFI değerinin 0,81, TLI değerinin 0,86, CFI değerinin 0,88 ve RMSEA değerinin 0,06 olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak uyum iyiliği kriterlerine göre modeldeki ilişkilerin örneklem verisi ile tutarlı olduğu söylenebilmektedir. Diğer yandan ölçeğe ilişkin faktör yüklerinin ise 0,50 ile 0,95 arasında olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre beş faktör kişilik ölçeğine ilişkin beş faktörlü yapı doğrulanmıştır. Beş Faktör Kişilik Ölçek boyutlarının Cronbach Alfa Güvenilirlik Katsayısı; “Dışadönüklük” boyutu için 0,68, “Sorumluluk” boyutu için 0,44, “Duygusal Dengesizlik” boyutu için 0,60, “Uyumluluk” boyutu için 0,58 ve “Deneyime Açıklık” boyutu için 0,73 olarak belirlenmiştir. Bu bulgulara göre beş faktör kişilik ölçeğine ait dışadönüklük ve deneyime açıklık boyutlarının oldukça güvenilir, uyumluluk boyutunun kabul edilebilir seviyede güvenilir olduğu, sorumluluk boyutunun ise düşük derecede güvenilir olduğu söylenebilir.

Analizlerde beş faktör kişilik özellikleri ve finansal okuryazarlık arasındaki ilişkiyi belirlemek için verilerin ortalama, standart sapma ve korelasyon değerleri aşağıda Tablo 2’de sunulmuştur.

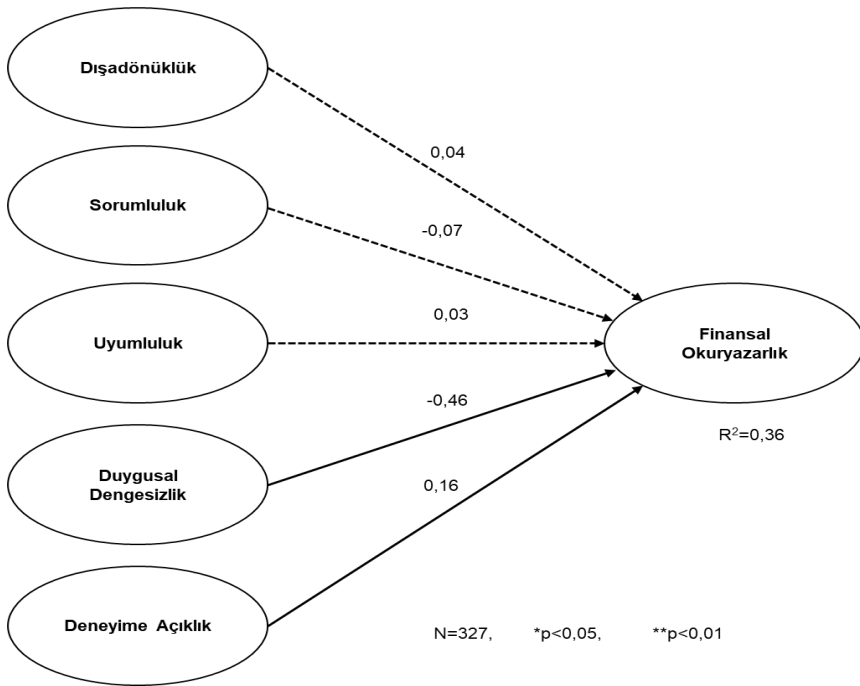
Tablo 2 Ortalama, Standart Sapma ve Korelasyon Tablosu

	X	SS	Dışadönüklük	Sorumluluk	Uyumluluk	Duygusal Dengesizlik	Deneyime Açıklık	Finansal Okuryazarlık
Dışadönüklük	3,75	0,83	1,00					
Sorumluluk	3,90	0,86	0,45*	1,00				
Uyumluluk	4,06	0,80	0,39*	0,30*	1,00			
Duygusal Dengesizlik	2,46	0,82	-0,24*	-0,41*	-0,17*	1,00		
Deneyime Açıklık	3,98	0,79	0,58*	0,49*	0,52*	-0,17*	1,00	
Finansal Okuryazarlık	3,52	0,67	0,20*	0,30*	0,14*	-0,29*	0,21*	1,00

N= 327; *p<0,01; X= Ortalama; SS= Standart Sapma

Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Finansal Okuryazarlık üzerindeki etkisi, yol analizi ile incelenmiştir. Yapısal eşitlik modeli kapsamında oluşturulan yol analizi hipotez sonuçları Şekil 3'te gösterilmektedir.

Şekil 3 Yol Analizi Sonuçları

Yol analizine ilişkin uyum iyiliği değerleri incelendiğinde; χ^2/sd değerinin 1,79, GFI değerinin 0,89, AGFI değerinin 0,87, NFI değerinin 0,76, TLI değerinin 0,86, CFI değerinin 0,88 ve RMSEA değerinin 0,04 olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar incelendiğinde NFI değeri dışındaki tüm uyum iyiliği indekslerinin uygun olduğu görülmektedir. Diğer bulgular uygun olduğu için NFI değerinin de kabul edilebilir bir değer olduğu düşünülmüştür (Meydan ve Şeşen, 2011). Analiz sonucunda elde edilen değerlere göre uyum iyiliği değerlerinin standarda yakın değerler verdiği için oluşturulan yapısal eşitlik modeli kabul edilmiştir.

Çalışmanın ilk üç hipotezi kapsamında beş faktör kişilik ölçeğinin “dışadönüklük”, “sorumluluk” ve “uyumluluk” boyutlarının “finansal okuryazarlık” boyutu üzerindeki etkileri incelenmiştir. Tablo 3 ve Şekil 3’de de yer alan sonuçlar incelendiğinde “dışadönüklük” boyutunun ($H_1:\beta=0,04$, $p>0,05$), “sorumluluk” boyutunun ($H_2:\beta=-0,07$, $p>0,05$) ve “uyumluluk” boyutunun ($H_3:\beta=0,03$, $p>0,05$) “finansal okuryazarlık” boyutu üzerinde anlamlı bir etkisi tespit edilememiştir. Dolayısıyla, H_1 , H_2 ve H_3 hipotezleri reddedilmiştir. Dördüncü hipotez için tespit edilen sonuçlar incelendiğinde, beş faktör kişilik ölçeğinin “duygusal dengesizlik” boyutunun ($H_4:\beta=-0,46$, $p<0,01$) “finansal okuryazarlık” boyutu üzerinde negatif ve anlamlı bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Dolayısı ile H_4 hipotezi kabul edilmiştir. Beşinci ve son hipotez testi için bulunan sonuca göre beş faktör kişilik ölçeğinin “deneyime açıklık” boyutunun ($H_5:\beta=0,16$, $p<0,05$) “finansal okuryazarlık” boyutu üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Böylece H_5 hipotezi de kabul edilmiştir. Hipotez test sonuçlarının R^2 , β , t değeri, p(sig. değeri) değerleri toplu olarak Tablo 3’te özetlenmiştir. Yol analizi sonuçlarını içeren modelde finansal okuryazarlık boyutuna ilişkin varyans açıklama oranının %36 ($R^2=0,36$) olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3 Hipotez Testleri Sonuçları

Hipotezler	R^2	β	t değeri	p (sig.) değeri	Hipotez Testi
H_1 : Dışadönüklük → Finansal Okuryazarlık	0,36	0,04	0,48	0,502	Red
H_2 : Sorumluluk → Finansal Okuryazarlık		-0,07	2,54	0,997	Red
H_3 : Uyumluluk → Finansal Okuryazarlık		0,03	1,32	0,681	Red
H_4 : Duygusal Dengesizlik → Finansal Okuryazarlık		-0,46**	-3,53	0,001	Kabul
H_5 : Deneyime Açıklık → Finansal Okuryazarlık		0,16*	1,05	0,029	Kabul

N=327 , *p<0,05, **p<0,01

SONUÇ

Bireylerin bilinçli bir finansal tüketici olması hedefiyle finansal ürün ve hizmetler için doğru kararlar alabilmesi rasyonel bir davranıştır. Ancak kişilerin kişilik özellikleri birbirinden farklılık göstermektedir. Bu da finansal karar ve risk alma durumunda farklı davranışları doğurmaktadır. Bütün bireylerin genel olarak finansal bilgi düzeylerinin bir sistematik halinde ortalama bir düzeye erişmesi kamu kurumlarınca desteklenmeli ve geliştirilmelidir. Bu da finansal kaynakların yanlış yatırım alanlarına gitmesini önleyecektir. Finansal inovasyonlar ile bazı finansal ürünleri, finans alanında çalışanların takip ve anlaması bile zorlaşması nedeniyle normal bireylerin finansal okuryazarlıklarının geliştirilmesi önem arz etmektedir.

Elde edilen bulgulara göre bireylerin kişilik özellikleri arasında yer alan “dışadönüklük”, “sorumluluk” ve “uyumluluk” boyutlarının “finansal okuryazarlık” boyutu üzerinde anlamlı bir etkisi tespit edilememiştir. Buna karşın “duygusal dengesizlik” boyutunun “finansal okuryazarlık” boyutu üzerinde negatif yönde, “deneyime açıklık” boyutunun “finansal okuryazarlık” boyutu üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre duygusal açıdan dengesizlik yaşayan bireylerin finansal okuryazarlık için normal davranabilmeleri beklenemez. Diğer yandan yeniliklere açık kişilik özelliklerine sahip bireylerin ise yeterli finansal okuryazarlık düzeylerine sahip olmalarını destekleyecektir. Araştırma kapsamında bu iki hipotezin kabul edilmesi, teoriyle uyumlu bir sonucun tespit edildiğini göstermektedir. Bu sonuçlar daha sonraki araştırmacılara yön gösterici bulgular olarak bilimsel katkı özelliği taşımaktadır. Bununla birlikte araştırmada elde edilen sonuçların geçerliliği, katılımcı sayısı ve kapsamının genişletilerek yapılacak yeni çalışmalara yol gösterici olması beklenmektedir. Bu çerçevede çalışmada kullanılan analiz yöntemleri dışında yeni ve farklı araştırma teknikleri de kullanılacak yeni çalışmalarda farklı sonuçlara ulaşılabilecektir.

KAYNAKÇA

ABDELDAYEM, Marwan Mohamed (2016). *Is There a Relationship between Financial literacy and Investment Decisions in the Kingdom of Bahrain*. Management and Administrative Sciences Review, Cilt:5, Sayı:4, ss.203-221.

AKGÜNDÜZ, Yılmaz, A. Dalgıç ve H.İ. Karakan (2015). *Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Dönüşümcü Liderlik Davranışlarına Etkisi: Otel İşletmelerinde Bir Araştırma*. Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, Cilt:7, Sayı:3, ss.83-97.

AKSOYLU, Semra, D.Boztosun, F.Altınışık ve E.H.Baraz (2017). *A Baseline Investigation of Financial Literacy Levels: The Case of Kayseri Province*.

Muhasebe ve Finansman Dergisi, (75), ss.229-246.

ALBAYRAK, Ali Sait (2006), *Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, 1.Baskı, Asil Yayın Dağıtım Ltd.Şti., Ankara.

ALKAN, Neşe (2006). *Reliability and validity of the Turkish version of the Big Five Inventory*. Yayınlanmamış çalışma.

ALKAYA, Aylin ve İbrahim Yağlı (2015). *Finansal Okuryazarlık-Finansal Bilgi, Davranış ve Tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama*. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt:8, Sayı:40, ss.585-599.

ASMALI, Mehmet (2017). *Big Five Personality Traits and Test Anxiety among English as a Foreign Language Learners*. Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (11), ss.01-21.

ATEŞ, Sinem, A. Coşkun, M. A. Şahin ve M. L.Demircan (2016). *Impact of Financial Literacy on the Behavioral Biases of Individual Stock Investors: Evidence from Borsa Istanbul*. Business and Economics Research Journal, Cilt:7, Sayı:3, ss.01-19.

ATLI, Abdullah (2017). *Five-Factor Personality Traits as Predictor of Career Maturity*. Eurisan Journal of Educational Research, (68), ss.151-165.

AYINDE, Adeboye Titus ve Ololade Doyinsola Taiwo (2014). *Big-five Personality Traits as Correlate of Employees' Perception of Job Burnout among Industrial Workers of Ewekoro Cement Factory, Nigeria*. Journal of Emerging Trends in Economics and Management Sciences, Cilt:5, Sayı:6, ss.550-558.

BAJWA, Sami Ullah, K.Shahzad ve H. Aslam (2017). *Exploring Big Five personality traits and gender as predictors of entrepreneurs' cognitive adaptability*. Journal of Modelling in Management, Cilt:12, Sayı:1, ss.143-161.

BARIŞ, Serap (2016). *Finansal Okuryazarlık ve Bütçeleme Davranışı: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*. TESAM Akademi Dergisi, Cilt:3, Sayı:2, ss.13-38.

BASIM, H.N., F. Çetin ve A.Tabak (2009). *Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımlarıyla İlişkisi*. Türk Psikoloji Dergisi, Cilt:24, Sayı:63, ss.20-34.

BAYSA, Eray ve Süleyman Serdar Karaca (2016). *Finansal Okuryazarlık ve Banka Müşteri Segmentasyonları Üzerine Bir Uygulama*. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (71), ss.109-126.

BENET-MARTINEZ, Veronica, ve John, O. P. (1998). *Los Cinco Grandes across cultures and ethnic groups: Multitrait-multimethod analyses of the Big Five in Spanish and English*. Journal of personality and social psychology, Cilt:75, Sayı:3, ss.729.

BİÇER, Enis Baha ve Fatih Altan (2016). *Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık ile İlgili Tutum ve Davranışlarının Değerlendirilmesi*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:20, Sayı:4, ss.1501-1517.

CAPUANO, Angelo ve Ian Ramsay (2011). What causes suboptimal financial behaviour? An exploration of financial literacy, social influences and behavioural economics. Financial Literacy Project, University of Melbourne Legal Studies Research Paper Series No:540. (https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1793502)

CHEN, Haiyang ve Ronald P. Volpe (2002). *Gender Differences in Personal Financial Literacy Among College Students*. Financial Services Review, (11), ss.289-307.

ÇAM, Alper Veli ve Abdulkadir Barut (2015). *Finansal Okuryazarlık Düzeyi ve Davranışları: Gümüşhane Üniversitesi Önlisans Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma*. Global Journal of Economics and Business Studies, Cilt:4, Sayı:7, ss.63-72.

ÇAM, Handan ve Alper Veli Çam (2016). *Finansal Okuryazarlığın Mobil Bankacılık Kullanımındaki Rolü: Doğu Karadeniz Bölgesinde Bir Araştırma*. Yönetim Bilişim Sistemleri Dergisi, Cilt:1, Sayı:3, ss.98-105.

ÇETİN, Aysun ve Arzu Alacalar (2016). *İş Yaşamında Yalnızlığı Yordamada Kişilik Özellikleri İle Algılanan Sosyal ve Örgütsel Desteğin Rolü*. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, Cilt:12, Sayı:27, ss.193-216.

ÇİVİTÇİ, Nazmiye, ve Ahu Arıcıoğlu (2012). *Helping Styles and Personality Traits Based on The Five-Factor Theory of Counselor Candidates*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:12, Sayı:23, ss.78-96.

DANIŞMAN, Emre, D.Sezer ve U.T. Gümüş (2016). *Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*. Kara Harp Okulu Bilim Dergisi, Cilt:26, Sayı:2, ss.01-37.

DEHGHANAN, Hamed, H.Abdollahi ve M. Rezaei(2014). *A study on effect of big five personality traits on emotional intelligence*. Management Science Letters, (4), ss.1279-1284.

DEMİRCİ, Şuayyip Doğuş, E. Erol ve F. Zeren (2015). *Muhasebecilik Mesleğine*

Yönelimde Beş Faktör Kişilik Ölçeği: İşletme Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi, Cilt:2, Sayı:1, ss.25-37.

DENİZ, M.Engin (2011). *An Investigation of Decision Making Styles and the Five-Factor Personality Traits With Respect To Attachment Styles.* Educational Sciences: Theory & Practice, Cilt:11, Sayı:1, ss.105-113.

DIGMAN, John M.(1990), *Personality Structure: Emergence Of The Five-Factor Model,* Annual Reviews Psychol, Cilt:41, Sayı:1, ss.417-440.

DIJK, S.D.M.van, D.Hanssen, P. Naarding, P.Lucassen, H.Comijs ve R.O. Voshaar (2016). *Big Five Personality Traits and medically unexplained symptoms in later life.* European Psychiatry, (38), ss.23-30.

DİLEK, Yaprak ve Erkan Taşkıran (2016). *Kişilik Özelliklerinin Örgütsel Sessizlik Üzerindeki Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma.* Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt:7, Sayı:13, ss.402-434.

DOĞAN, Tayfun (2013). *Beş Faktör Kişilik Özellikleri ile Öznel İyi Oluş.* Doğu Üniversitesi Dergisi, Cilt:14, Sayı:1, ss.56-64.

DURODOLA, Oludamola, P.Fusch ve S.Tippins (2017). *A Case-Study of Financial Literacy and Wellbeing of Immigrants in Lloydminster, Canada.* International Journal of Business and Management, Cilt:12, Sayı:8, ss.37-50.

ELMAS, Bekir ve Hakan Yılmaz (2016). *Finansal Okuryazarlık: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Üzerine Bir Çalışma.* Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:2, Sayı:1, ss.115-140.

ER, Fikret, F.Temizel, A.Özdemir ve H. Sönmez (2014). *Lisans Eğitim Programlarının Finansal Okuryazarlık Düzeyine Etkisinin Araştırılması: Türkiye Örneği.* Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:14, Sayı:4, ss.113-125.

ER, Bünyamin ve Mesut Mutlu (2017). *Financial Inclusion and Islamic Finance: A Survey of Islamic Financial Literacy Index.* International Journal of Islamic Economics and Finance Studies, Cilt:3, Sayı:2, ss.33-54.

FETTAHOĞLU, Sibel (2015). *Hane Halkının Finans Eğitimi ve Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Üzerine Kocaeli'nde Bir Araştırma.* Muhasebe ve Finansman Dergisi, (67), ss.101-116.

FISKE, Donald W.(1949), *Consistency of the Factorial Structures of Personality Ratings From Different Sources,* [Aktaran: John, Oliver P. ve Sanjay Srivastava,

"The Big Five Trait Taxonomy: History, Measurement and Theoretical Perspectives," Handbook of Personality: Theory and Research, Cilt:2, Sayı:1, 1999, ss.102-138.]

GOLDBERG, Lewis R.(1990a), *An Alternative Description Of Personality: The Big-Five Factor Structure*, Journal Of Personality And Social Psychology, Cilt:59, Sayı:1, ss.1216-1229.

GOLDBERG, Lewis R.(1995b), *What The Hell Took So Long? Donald W. Fiske And The Big- Five Factor Structure*, *Persongoldbergality Research, Methods, And Theory*, A Festschrift Honoring Donald W. Fiske, ss.29-43.

GOLDBERG, Lewis R.(1999c), *A Broad-Bandwidth, Public Domain, Personality Inventory Measuring The Lower-Level Facets Of Several Five-Factor Models*, Personality Psychology İn Europe, Cilt:7, Sayı:1, ss.7-28.

GÖKMEN, Habil (2012), *Finansal Okuryazarlık*, 1.Baskı, Hiperlink Yayınları, İstanbul.

GÜNEL, Ö. Devrim (2010). *İşletmelerde Yıldırma Olgusu ve Yıldırma Mağdurlarının Kişilik Özelliklerine İlişkin Bir Araştırma*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 3, ss.37-65.

HENGARTNER, Micheal P., W.Kawohl, H.Haker, W.Rössler ve W.Ajdecic-Gross (2016). *Big Five Personality Traits may inform public health policy and preventive medicine: Evidence from a cross-sectional and a prospective longitudinal epidemiologic study in a Swiss community*. Journal of Psychosomatic Research, (84), ss.44-51.

JOHN, Oliver P., ve S.Srivastava (1999). *The Big Five trait taxonomy: History, measurement, and theoretical perspectives*. Handbook of personality: Theory and research, (2), ss.102-138.

JOHN, Oliver P., Donahue, E. M., ve Kentle, R. L. (1991). *The big five inventory: Versions 4a and 54*, institute of personality and social research. University of California, Berkeley, CA.

KADERLİ, Yusuf, U.T.Gümüş ve E.Danişman (2016). *Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Türk Silahlı Kuvvetleri Emekli Personeli Üzerinde Bir Araştırma*. Finans ve Bankacılık Çalışmaları Dergisi, Cilt:5, Sayı:5, ss.52-70.

KALAYCI, Şeref (2016). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*, 7. Baskı, Ankara:Asil Yayın Dağıtım.

KHALIL, Ashraf, S.Abdallah, K.Al-hilo ve E.Iroadu (2012). *Investigating*

Financial Literacy among Emiratis. International Journal of Social, Behavioral, Educational, Economic, Business and Industrial Engineering, Cilt:6, Sayı:12, ss.3663-3669.

KARATAŞ, Çiğdem (2017). *Finansal Okuryazarlığın Geliştirilmesinde Merkez Bankalarının Rolü ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası İçin Bir Değerlendirme*. TCMB, Uzmanlık Yeterlik Tezi, Ankara.

KILIÇ, Yunus, H.A. Ata ve İ.H. Seyrek (2015). *Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma*. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (66), ss.129-150.

KURTULMUŞ, Kemal ve Abdullah Okumuş (2006). *Fiyat Algısının Boyutları Arasındaki İlişkilerin Yapısal Eşitlik Modeli İle İncelenmesi*. Yönetim Dergisi, Cilt:17, Sayı:53, ss.11.

LANTARA, I Wayan Nuka ve Ni Ketut Rai Kartini (2015). *Financial Literacy Among University Students: Empirical Evidence from Indonesia*. Journal of Indonesian Economy and Business, Cilt:30, Sayı:3, ss.247-256.

LUSARDI, Annamaria (2008). *Financial Literacy: An essential tool for informed consumer choice?* Working Paper 14084, National Bureau of Economic Research, ss.1-29 (<http://www.nber.org/papers/w14084>).

McCRAE, Robert R. ve Oliver P. John(1992), *An Introduction to the Five-Factor Model and Its Applications*, Journal of Personality, Cilt: 60, Sayı: 2, ss. 175-215.

MEYDAN, Cem Harun ve Harun Şeşen (2011). *Yapısal eşitlik modellemesi: AMOS uygulamaları*, Ankara: Detay Yayıncılık.

MURUGIAH, Logasvathi (2016). *The Level of Understanding and Strategies to Enhance Financial Literacy among Malaysian*. International Journal of Economics and Financial Issues, Cilt:6, Sayı:S3, ss.130-139.

MYSZKOWSKI, Nils, M. Storme, A. Davila ve T. Lubart (2015). *Managerial creative problem solving and the Big Five personality traits: Distinguishing divergent and convergent abilities*. Journal of Management Development, Cilt:34, Sayı:6, ss.674-684.

ÖTKEN, Ayşe Begüm ve Tuna Cencki (2013). *Beş Faktör Kişilik Modeli ve Örgütsel Muhalefet Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma*. Öneri Dergisi, Cilt:10, Sayı:39, ss.41-51.

ÖZGÜN, Hilal Sarı ve Emel Sarıtaş (2016). *Financial Literacay and Money Management Behaviours: A Research on Vocational College Students*.

Eurasian Academy of Sciences Eurasian Business & Economics Journal, (S1), ss.110-119.

ÖZSOY, Emrah, E. Erol, A. Korkutata ve M. Şeker (2014). *Kişilik Modelleri Boyutlarının Karşılaştırılması: A Tipi ve B Tipi Kişilik ve Beş Faktör Kişilik Modeli*. Uluslararası Hakemli Beşeri ve Akademik Bilimler Dergisi, Cilt:3, Sayı:9, ss.104-116.

ÖZTÜRK, Elvan ve Yusuf Demir (2015). *Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi Akademik Personel Üzerine Bir Uygulama*. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (68), ss.113-134.

PERVIN, Lawrence A. ve P.John Oliver (1999), *Handbook Of Personality: Theory And Research*, Elsevier.

RANWALA, R.S., ve D.M.N.S.W.Dissanayake (2016). *Big Five Personality Traits and Entrepreneurial Inclination: A Study Based on Sri Lankan Undergraduates*. Social and Basic Science Research Review, Cilt:4, Sayı:4, ss.84-98.

REMUND, David L. (2010). *Financial Literacy Explicated: The Case for a Clearer Definition in an Increasingly Complex Economy*. The Journal of Consumer Affairs, Cilt:44, Sayı:2, ss.276-295.

SARIGÜL, Haşmet (2014). *A Survey of Financial Literacy Among University Students*. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (64), ss.207-224.

SARIGÜL, Haşmet (2015). *Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği: Geliştirme, Geçerlik ve Güvenirlik*. Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, Cilt:13, Sayı:1, ss.200-218.

SCOFFIER-Mériaux, Stéphanie, C. Falzon, P. Lewton-Brain, E. Filaire ve F. d'Arripe-Longueville (2015). *Big Five Personality Traits and Eating Attitudes in Intensively Training Dancers: The Mediating Role of Internalized Thinness Norms*. Journal of Sports Science and Medicine, (14), ss. 627-633.

SEZER, Durmuş ve Sezgin Demir (2015). *Yatırımcıların Finansal Okuryazarlık ve Bilişsel Yetenek Düzeylerinin Psikolojik Yanılsamalar ile İlişkisi*. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (66), ss.69-88.

SEZİCİ, Emre ve Mediha Mine Çelikkol (2016). *Girişimcilik Tutumu ve Finansal Okuryazarlığın Girişimcilik Eğilimi İle Arasındaki İlişkide Algılanan Sosyal Desteğin Aracılık Etkisi*. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Afro-Avrasya Özel Sayısı, ss.419-436.

SINPHURMSUKSKUL, N., O.Froer ve M.Ahlheim (2005), *The Big Five Factor Model In The Context Of Resource Valuation: A Case Study In Mae Rim, Chiang Mai, Northern Thailand,* Conference On International Agricultural Research For Development, Stuttgart, Germany.

SOMER, Oya (1998). *Türkçe'de kişilik özelliği tanımlayan sıfatların yapısı ve beş faktör modeli.* Türk Psikoloji Dergisi, Cilt:13, Sayı: 42, ss. 17-32.

SOMER, O., M. Korkmaz ve A. Tatar (2002). *Beş Faktör Kişilik Envanteri'nin Geliştirilmesi-I: Ölçek ve Alt Ölçeklerin Oluşturulması.* Türk Psikoloji Dergisi, Cilt: 17, Sayı: 49, ss. 21-36.

SÜMER, N. ve H.C.Sümer (2005). *Beş faktör kişilik özellikleri ölçeği* (Yayınlanmamış çalışma).

ŞAMİLOĞLU, Famil, Y.E.Kahraman ve H.Bağcı (2016). *Finansal Okuryazarlık Araştırması: Erciyes Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma.* Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, ICAFR 16 Özel Sayısı, ss.308-318.

ŞENCAN, Merve Nur Mert (2016). *Beş Faktör Kişilik Özellikleri ile İşkolizm Arasında İlişkinin İncelenmesi: Kamu Sektöründe Çalışanlar Üzerine Bir Araştırma.* MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt:5, Sayı:3, ss.229-246.

ŞİMŞEK, Ömer Faruk (2007). *Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş(Temel İlkeler ve LISREL Uygulamaları).* Ankara:Ekinoks Eğitim Danışmanlık Hiz. ve Bas.Yay.Dağ.San. ve Tic.Ltd.Şti.

TABAK, Akif, H.N. Basım, İ. Tatar ve F. Çetin (2010). *İzlenim Yönetimi Taktiklerinde Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Rolü: Savunma Sanayinde Bir Araştırma.* Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 27, ss.193-216.

TUNA, Gülfen ve Mehmet Onur Ulu (2016). *Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma.* Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, ICAFR 16 Özel Sayısı, ss.128-141.

TUPES, Ernest C. ve Raymond E. Christal(1961), *Recurrent Personality Factors Based On Trait Ratings,* TEXAS, Personnel Laboratory Aeronautical Systems Division Air Force Systems Command, Technical Report, USAF, Lackland Air Force Base.

TÜFEKÇİ, Nezihe ve Ömer Kürşad TÜFEKÇİ (2006). *Bankacılık Sektöründe Farklı Olma Üstünlüğünün ve Müsteri Sadakatinin Yarattığı Değer: Isparta İlinde*

bir Uygulama, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:2, Sayı:4, ss.170-183.

TÜFEKÇİ, Ömer Kürşad ve Mehmet Dinç(2014). *A Research on Determining the Effects of Five Factor Personality Traits of Turkish Football Referees on Cultural Intelligence*. International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences, Cilt:4, Sayı:5, ss.410-433.

TYSON, P.J., D.Jones ve J. Elcock(2011), *Psychology In Social Context: Issues And Debates*, John Wiley&Sons.

ULU, İnci Pınar (2007). *An Investigation Of Adaptive And Maladaptive Dimensions Of Perfectionism In Relation To Adult Attachment And Big Five Personality Traits*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

ULUSOY, Yağmur ve Emine Durmuş (2011). *Investigation of Interpersonal Dependency Tendency in Terms of Five-Factor Personality Traits*. İnönü University Journal of The Faculty of Education, Cilt:12, Sayı:2, ss.01-21.

ÜNAL, Orhan, S.Torun, E.Yavuz ve S.Ediş (2016). *İlköğretim Bölümü Öğretmen Adaylarının Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic ACADEMIC JOURNAL, Cilt:11, Sayı:9, ss.931-946.

YARDIMCIOĞLU, Mahmut ve Ali Yörük (2016). *Türkiye’de Finansal Okuryazarlığın ve Finansal Farkındalığın Durumu”*. Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, Cilt:9, Sayı:2, ss.173-208.

YAZDİ, Amir M. T. ve Norizah Mustamil (2015). *Empowerment Potential: Big-Five Personality Traits and Psychological Empowerment*. International Business and Management, Cilt:11, Sayı:3, ss.62-69.

YOU, Jianing, M.-P. Li, S. Xu ve W.-H. Hu (2016). *Big Five Personality Traits in the occurrence and repetition of nonsuicidal self-injury among adolescents: The mediating effects of depressive symptoms*. Personality and Individual Differences, (101), ss.227-231.

ZHOU, Yueyue., D. Li, J.Jia, X.Li, L.Zhao, W. Sun ve Y. Wang(2017). *Interparental conflict and adolescent internet addiction:The mediating role of emotional insecurity and the moderadolescentating rol of big five personelaity traits*. Computer in Human Behavior, (73), ss.470-478.

